यणं कुर्य्यान्नदीं गत्वा समुद्रगाम्" विष्णुना तु द्विजातीनां तत्र पुनरुपनयनमुक्तं यथा "विड्वराह ग्रामकुक्कुटनरगोमांसभक्षणे सर्वेष्वेव द्विजातीनां प्रयिश्चित्तान्ते भूयः संस्कारं कुर्य्यात् ।"

गोमातृ स्त्री ६त० । गवां मातरि सुरभौ कश्यपपत्नीभेदे । "गोमातरः सुशीलाद्यास्तत्र सन्ति शिवप्रियाः" काशीख० २अ० ।

गोमायु पु० स्त्री गां विकृतां वाचं मिनोति मा—उण् । १शृगाले,अमरः "अनु हुङ्कुरुते घनध्वनिं नहि गोमायुरुतानि केशरी" किरा० । "पांशुवर्षे दिशां दाहे गोमायुविरुते तथा" मनुः । तन्मूत्रादिभक्षणनिषेधमाह मनुः "विड्वराहनरोष्ट्राश्वगोमायोः कपिकाकयोः । प्राश्य मूत्रपुरीषाणि द्विजश्चान्द्रायणं चरेत् ।"
तद्रुतादिशुभाशुभफलं वृ० स० उक्तं यथा
"श्वभिः शृगालाः सदृशाः फलेन विशेष एषां शिशिरे मदाप्तिः । हूहूरुतान्ते परतश्च टाटा पूर्णः स्वरोऽन्ये कथिताः प्रदीप्ताः । लोमाशिकायाः खलु कक्कशब्दः पूर्णः स्वभावप्रभवः स तस्याः । येऽन्ये स्वरास्ते प्रकृतेरपेताः सर्वे च दीप्ता इति सम्प्रदिष्टाः । पूर्वोदीच्योः शिवा शस्ता शान्ता सर्वत्र पूजिता । धूमिताभिमुखी हन्ति स्वरदीप्ता दिगीश्वरान् । सर्वदिक्षु शुभा दीप्ता विशेषेणाह्न्यशोभना । पुरे सैन्येऽपसव्या च कष्टा सूर्य्योन्मुखी शिवा । याहीत्यग्निभयं शास्ति टाटेति मृतवेदिका । धिग्धिग् दुष्कृतमाचष्टे सज्वाला देशनाशिनी । नैव दारुणतामेके नज्वालायाः प्रचक्षते । अर्काद्यनलवत्तस्या वक्त्रं लालास्वभावतः । अन्यप्रतिरुता याम्या सोद्बन्धमृतशंसिनी । वारुण्यनुरुता सैव शंसते सलिले मृतिम् । अक्षोभः श्रवणं चेष्टं घनप्राप्तिः प्रियागमः । क्षोभप्रधानभेदश्च वाहनानां च सम्पदाम् । फलमासप्तमादेतदग्राह्यं परतो रुतम् । याम्यायां तद्विपर्यस्तं फलं षट्पञ्चमादृते । या रोमाञ्चं मनुष्याणां शकृन्मूत्रं च वाजिनाम् । रावात् त्रासं च जनयेत्सा शिवा न शिवप्रदा । मौनं गता प्रतिरुते नरद्विरदवाजिनाम् । या शिवा सा शिवं सैन्ये पुरे वा सम्प्रयच्छति । भेभे इति शिवा भयङ्करी भो भो व्यापदमादिशेच्च सा । मृतबन्धनिवेदनी फिफी हुहु चात्महिता शिवा स्वरे । शान्ता त्ववर्णात् परमं रुवन्ती टाटामुदीर्णमिति वाश्यमाना । टे टे च पूर्वं परतश्च थे थे तस्याः स्वतुष्टिप्रभवं रुतं तत् । उच्चैर्घोरं वर्णमुच्चार्य्य पूर्वं पश्चात् क्रोशत् क्रोष्टुकस्यानुरूपम् । या सा क्षेमं प्राह वित्तस्य चाप्तिं संयोगं वा प्रोषितेन प्रियेण" । श्वरुतादिफलं श्वशब्दे वक्ष्यमाणं तत्तुल्यफलमेतस्येत्यतिदिष्टम् । २गन्धर्वभेदे जटाधरः । "बहुभिः सह गन्धर्वैः प्रागायत च तुम्बुरुः" इत्युपक्रमे "गोमायुः सूर्य्यवर्चाश्च सोमवर्चाश्च सप्तमः" हरिवं० २६ अ० ।

गोमायुभक्ष पु० गोमायुं भक्षयति भक्ष—अण् उप० स० । नीचजातिभेदे अर्कपुत्रस्येत्युपक्रमे "गोमायुभक्षशूलिकवोक्काणाश्वमुखविकलाङ्गाः" वृ०स० १६ अ० तस्य शनिविभागे उक्तिः ।

गोमिन् त्रि० गौरस्त्यस्य मिनि । १गोस्वामिनि अमरः स्त्रियां ङीप् । "यदन्यगोषु वृषभो वत्सानां जनयेच्छतम् । गोमिनामेव ते वत्सा मोघं स्कन्दितमार्षभम्" मनुः । २उपासके ३शृगाले पु० मेदि० । ४बुद्धभिक्षुशिष्ये पु० त्रिका० । शालागब्दे परे समासे छात्र्यादि० । "छात्र्यादयः शालायाम्" पा० अस्य उदात्तता ।

गोमीन पु० स्त्री गौरिव स्थूलो मीनः । गोमत्स्याख्ये मीनभेदे "न दद्यात् तिक्तकमठं पशुशृङ्गिणमेव । गोमीनं चक्रशकुलं वडालराघवं तथा" मत्स्यसूक्तम् ।

गोमुख पु० गोर्मुखमिव मुखमस्य । १नक्रे २यक्षभेदे च हेमच० । ३मातलिपुत्रे "बहुशोमातलं त्वञ्च तव पुत्रश्च गोमुखः" भा०क०९९अ० । ४वाद्यभेदे ५कुटिलाकारे लेपने च न० मेदि० वाद्यभेदे पुंस्त्वमपि यथा "आडम्बरान् गोमुखांश्च डिण्डिमांश्च महास्वनान्" भा०श०४७अ० । मृदङ्गाझर्झराभेर्य्यः पणवाणकगोमुखाः" भा० द्रो० ८२ अ० । "पणवाणकगोमुखाः सहसैवाप्यभ्यहन्यन्त" गीता । लेपनञ्च तदाकारेण भित्तौ लेखनम् "मुग्धाङ्गनागोमयगोमुखानि" माघः । ६तदाकारे सन्धिभेदे (सुरङ्ग) तन्त्रोक्ते जपमालारक्षणाय पट्टवस्त्रादिनिर्मिते स्वनामख्याते ७पदार्थे वृ० । तस्य लक्षणं मुण्डमालात० उक्तं यथा ।
"चतुर्विंशाङ्गुलमितं पट्टवस्त्रादिसम्भवम् । निर्माया-ष्टाङ्गुलिमुखं ग्रीवायां षड्दशाङ्गुलम् । ज्ञेयं गोमुखयन्त्रञ्च सर्वतन्त्रेषु गोपितम् । तन्मुखे स्थापयेन्मालां ग्रीवामध्यगते करे । प्रजपेद्विधिना गुह्यं वर्णमालाधिकं प्रिये ! निधाय गोमुखे मालां गोपयेन्मातृजारवत्" (गोमुड़) ख्याते ८नदीभेदे स्त्री गोमु-